

... d. Žemės ūkio, žuvininkystės, apsirūpinimo maistu saugumo ir gamtos ministro politikos gairės Nr. WJZ/, kuriomis iš dalies keičiamos politikos gairės dėl gyvūnų vežimo esant aukštai temperatūrai

Žemės ūkio, žuvininkystės, apsirūpinimo maistu saugumo ir gamtos ministras,

atsižvelgdamas į Bendrojo administracinės teisės įstatymo 4:81 straipsnį ir 2004 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2005 dėl gyvūnų apsaugos juos vežant ir atliekant susijusias operacijas ir iš dalies keičiančio Direktyvas 64/432/EEB ir 93/119/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1255/97 3 straipsnį (OL L 3, 2005),

nutaria tai, kas nurodyta toliau.

I straipsnis

Politikos gairių dėl gyvūnų vežimo esant aukštai temperatūrai 1 straipsnyje žodžiai „jei vežama esant ne žemesnei kaip 35 °C lauko temperatūrai transporto priemone, kurioje nėra įrengtos aktyvaus vėsinimo sistemos“ pakeičiami žodžiais „jei vežama esant ne žemesnei kaip 30 °C lauko temperatūrai transporto priemone, kurioje nėra įrengtos aktyvaus vėsinimo sistemos, arba jei gabenamos dekoratyvinės žuvys, ropliai, valgomosios žuvys, krabai arba omarai, vežama esant ne žemesnei kaip 35 °C lauko temperatūrai transporto priemone, kurioje nėra įrengtos aktyvaus vėsinimo sistemos“.

II straipsnis

Šios politikos gairės įsigalioja kitą dieną po Vyriausybės oficialiojo leidinio, kurioje jos pateikiamos, paskelbimo.

Šios politikos gairės kartu su jų paaiškinimais skelbiamos Vyriausybės leidinyje.

ŽEMĖS ŪKIO, ŽUVININKYSTĖS, APSIRŪPINIMO MAISTU SAUGUMO IR GAMTOS MINISTRAS

Aiškinamasis raštas

1. Įvadas

Šiomis politikos gairėmis nustatomas 2004 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2005 dėl gyvūnų apsaugos juos vežant ir atliekant susijusias operacijas ir iš dalies keičiančio Direktyvas 64/432/EEB ir 93/119/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1255/97 (OL L 3, 2005) (toliau – Vežimo reglamentas) 3 straipsnyje nustatytas nurodymas gyvūnus „vežti arba perduoti vežti tik taip, kad jie nesusižalotų ir nepatirtų didelių kančių“, ir draudimas vežti juos kitaip, nei nurodyta, esant aukštai aplinkos temperatūrai. Gyvūnų vežimas esant karštomis oro sąlygoms gali lemti karščio sukeltą stresą ir kančias, taip pažeidžiant šį draudimą. 2020 m. politikos gairėse nustatyta, kad taip yra visada, kai lauko temperatūra yra 35 °C ar aukštesnė. Šiuo politikos gairių pakeitimu 35 °C lauko temperatūros riba koreguojama į 30 °C, nes iš naujų mokslinių įžvalgų matyti, kad aukštesnėje nei ši lauko temperatūroje gyvūnams kyla didelė rizika patirti karščio sukeltą stresą. Šios politikos gairės taikomos visiems Nyderlanduose vykdomiems vežimams, net jei jie pradedami kitoje šalyje arba vykdomi į kitą šalį. Vežant dekoratyvines žuvis, roplius, vartoti skirtas žuvis, krabus ir omarus, lauko temperatūros riba išlieka 35 °C.

2. Aukštos temperatūros pasekmės gyvūnų gerovei

Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) mokslinė ataskaita dėl pavojaus gyvūnų gerovei vežant gyvūnus¹ rodo, kad Nyderlanduose vyraujant drėgnoms sąlygoms, 30 °C arba aukštesnė lauko temperatūra visada kelia didelį rizikos gerovei pavojų dėl karščio sukeltos streso. Toje pačioje ataskaitoje atskleidžiama, kad įvairių rūšių gyvūnams taip pat kyla didesnė karščio sukeltos streso rizika, kai lauko temperatūra yra žemesnė nei 30 °C. Siekiant taip pat atsižvelgti į politikos gairių įvykdymą, buvo pasirinkta bendroji temperatūros riba, taikoma visoms gyvūnų rūšims visais vežimo atvejais, kuriems taikomi Vežimo reglamento 3 straipsnio reikalavimai. Ši riba yra tokia pati kaip temperatūros riba, kuri jau taikoma tolimojo susisiekimo transportui. Šios taikomos tolimojo susisiekimo transportui temperatūros ribos priežastis yra Europos Komisijos raginimas nuo 2019 m. į valstybes nares nebeleisti tolimojo susisiekimo transporto, kai numatoma, kad visą kelią bus 30 °C ar aukštesnė lauko temperatūra. Žemės ūkio, žuvininkystės, apsirūpinimo maistu saugumo ir gamtos ministras, kaip ir daugelis kitų Europos valstybių narių, atsiliepė į šį raginimą.

Nepaisant to, net esant žemesnei nei 30 laipsnių aplinkos temperatūrai, vežami gyvūnai gali patirti nereikalingų kančių dėl karščio sukeltos streso. Kaip aprašyta Nacionaliniame gyvulių vežimo esant ekstremalioms temperatūroms plane, Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga (NVWA) De Bilt vietovėje atlieka papildomus patikrinimus prognozuojant lauko temperatūrą nuo 27 °C. Ji imasi prievartos veiksmų, jei gyvūnai patiria karščio sukeltą stresą ir kančias dėl vežimo šiltomis sąlygomis ir jei taip pažeidžiamas Vežimo reglamento 3 straipsnis.

Rizika gyvūnams patirti kančias šiltomis sąlygomis yra didesnė vežimo metu nei kitais atvejais (pvz., arklidėse). Taip yra dėl dviejų priežasčių. Pirma, krovimas ir vežimas lemia papildomą veiklą, dažnai kartu sukeliančią stresinę gyvūnų reakciją. Todėl gyvūnai greičiau perkaista. Antra, vežami gyvūnai yra arčiau vienas kito, palyginti su padėtimi tvarte, o virš jų yra mažiau vietos reikiamam vėdinimui, ir tai reiškia, kad jie gali išsklaidyti mažiau savo kūno šilumos. Gyvūnai negali išvengti šios situacijos norėdami atvėsti. Todėl dėl pirmiau nurodytų priežasčių galima pagrįstai teigti, kad vežant gyvūnus esant 30 laipsnių ir aukštesnei lauko temperatūrai, o Nyderlanduose vyraujant drėgnoms sąlygoms, visada kyla didelė nereikalingų kančių rizika.

Išimtis taikoma dekoratyvinių žuvų, roplių, vartojimui skirtų žuvų, krabų ir omarų vežimui. Taip yra todėl, kad nėra tikėtina, jog šių kategorijų gyvūnams, ypač daugeliui Nyderlanduose laikomų ir parduodamų rūšių, būtų didesnė tikimybė patirti karščio skeliamą stresą vežant aukštesnėje nei 30 °C temperatūroje. Dekoratyvinės žuvis ir ropliai savo natūralioje buveinėje dažnai gyvena šiltomis ar net karštomis gyvenimo sąlygomis. Be to, dekoratyvinės žuvis vežamos maišuose su vandeniu polistireno konteineriuose. Vartojimui skirtos žuvis, krabai ir omarai taip pat paprastai vežami vandenyje. Šis vanduo išyla labai palaipsniui, todėl nemanoma, kad vežimo metu vandens temperatūra pakils iki kritinio žuvims, krabams ir omarams lygio. Be to, EFSA nuomonių dėl aukščiausios aplinkos temperatūros, taikomos vežant roplius, dekoratyvines žuvis, valgomąsias

¹ Europos maisto saugos tarnyba, 2022 m. rugsėjo 7 d. „Kiaulių gerovė vežant“ (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7445>), Europos maisto saugos tarnyba, 2022 m. rugsėjo 7 d. „Galvijų gerovė vežant“ (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7442>), Europos maisto saugos tarnyba, 2022 m. rugsėjo 7 d. „Naminių paukščių ir triušių, vežamų konteineriuose, gerovė“ (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7441>), Europos maisto saugos tarnyba, 2022 m. rugsėjo 7 d. „Smulkiųjų atrajotojų gerovė vežant“ (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7404>), Europos maisto saugos tarnyba, 2022 m. rugsėjo 7 d. „Arklinių gerovė vežant“ (<https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7444>).

žuvis, krabus ir omarus, nėra. Nėra jokio mokslinio pagrindimo, kad sumažinus aukščiausią temperatūrą pagerėtų šių gyvūnų gerovė. Europos Komisijos pasiūlyme dėl Vežimo reglamento peržiūros taip pat nenustatyta aukščiausia šių gyvūnų vežimo temperatūra. Galiausiai šių kategorijų gyvūnų fiziologija skiriasi nuo žinduolių, o tai reiškia, kad jų šilumos valdymas vyksta kitaip ir jie gali atlaikyti aukštesnę temperatūrą. Nepaisant to, taip pat yra tam tikra aukščiausia temperatūra, kurią viršijus šių kategorijų gyvūnams kyla problemų. Todėl šioms gyvūnų kategorijoms tebegalioja ankstesnė 35 laipsnių riba.

3. Vežimo organizatoriaus atliekamas planavimas

Vežimo reglamente pabrėžiama tinkamo gyvūnų vežimo planavimo svarba. 5 straipsnio 3 dalies įvadiniamame sakinyje ir a punkte reikalaujama, kad gyvūnų vežimą organizuojantys subjektai prieš kiekvieną vežimą užtikrintų, jog nebūtų pakenkta gyvūnų gerovei dėl nepakankamo skirtingų vežimo dalių koordinavimo ir jog būtų atsižvelgta į oro sąlygas. Todėl būtina veikti iš anksto. Tai reiškia, kad gyvūnų vežimas neturėtų būti vykdomas jokių atveju, jei yra rizika, kad vežimo maršrutas kerta teritoriją, kurioje lauko temperatūra yra 30 °C arba aukštesnė. Net jei numatoma žemesnė nei 30 °C temperatūra, atsižvelgiant į tikimybę, kad esant tam tikrai temperatūrai tam tikrų rūšių ir kategorijų gyvūnams kils gyvūnų gerovės problemų, būtina atidžiai apsvarstyti, ar galima juos vežti. Jei vis tiek vežama, kai lauko temperatūra yra 30 °C ar aukštesnė, siekiant užtikrinti gyvūnų gerovę svarbu, kad vežimas nebūtų ilgai vilkinamas ir, jei būtina, kad maršrute būtų tinkama vieta, kurioje galima iškrauti ir apgyvendinti gyvūnus. Tai, kad tokiais atvejais vežimas tęsiamas (kiek įmanoma apribojant), žinoma, nedaro poveikio faktui, kad yra pažeidžiamas Vežimo reglamento 3 straipsnis ir todėl bus imtasi prievartos veiksmų.

4. Transporto priemonės su šaldymo sistemomis

Kadangi šios politikos gairės galiausiai susijusios su sąlygomis, kuriomis gyvūnai laikomi transporto priemonėse, šios gairės taikomos tik toms transporto priemonėms, kuriose nėra aktyvios gyvūnų skyrių vėsinimo sistemos, t. y. oro kondicionavimo sistemos. Transporto priemonės su aktyviomis šaldymo sistemomis gali pakankamai atvėsinti (arba šildyti, kaip daroma kondicionuojamame vienadienių viščiukų transporte) temperatūrą transporto priemonėje, neatsižvelgiant į išorės temperatūrą, iki gyvūnams malonios temperatūros. Vėdinimo (mechaninio ar kitokio) nepakanka, kad būtų galima laikyti, jog yra vėsinimo sistema, kaip apibrėžta šiose politikos gairėse, nes vėdinimu įpučiamas šiltas lauko oras. Nors gyvūnams tai gali būti maloniau, gyvūnus veikianti temperatūra nebus sumažinta, o tai reiškia, kad kančių rizika lieka nepakitusi. Ypač tuo metu, kai sunkvežimiai sustoja, pvz., galimų eismo spūsčių ar vairuotojo poilsio laikotarpių metu, transporto priemonėse, kuriose nėra aktyvaus vėsinimo, karštis greitai didėja, o vėdinimas nuo to neapsaugo. Gyvūnų vežimas, kuriam šios politikos gairės netaikomos dėl įrengtos aktyvios šaldymo sistemos, žinoma, vis tiek turi atitikti Vežimo reglamento nuostatas, o tai, be kita ko, reiškia, kad vežamiems gyvūnams neturi būti be reikalo sukeliama sužalojimai ar kančia.

5. Reglamentavimo našta

Šiomis politikos gairėmis siekiama paaiškinti Vežimo reglamentą, todėl reguliavimo naštos analizė nėra atlikta.

6. Įgyvendinimo ir vykdymo tyrimas

Tyrimo santrauka

Atlikusi vykdymo, galimybių ir atsparumo sukčiavimui tyrimą (HUF tyrimas), Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga (NVWA) daro išvadą, kad politikos gairės yra ribotai įvykdomos ir galimos įgyvendinti. Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga nurodo, kad šis apribojimas atsiranda dėl to, jog nėra teisinio pagrindo vertinti temperatūrą maršrute prieš vežant tolimą atstumą ir, jei ši temperatūra maršrute viršija 30 °C, netvarkyti vežimo paraiškos.

Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga (NVWA) taip pat nurodo, kad pažeidimus galima nustatyti tik *in flagrante delicto*, o tai reiškia, kad NVWA negali imtis veiksmų iki vežimo šalyje. Be to, Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga (NVWA) nurodo, kad politikos gairėse nenurodyta, kaip NVWA gali nustatyti, jog politikos gairės yra pažeistos. Taip pat Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga nurodo, kad, atsižvelgiant į tai, jog dienų, kai temperatūra pasiekia 30 °C ar daugiau, ateityje greičiausiai daugės, praktikoje ji visada turės įvertinti, ar pakanka pajėgumų vežamų gyvūnų gerovės stebėsenai, palyginti su kitų gyvūnų gerovei kylančių rizikų stebėsenai. Dėl išimties, taikomos vežimui transporto priemonėmis, kuriose įrengta aktyvi vėsinimo sistema, Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga nurodo, kad nėra nustatyta jokių kriterijų, kuriuos tokia sistema turi atitikti. Todėl Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga negali to įvertinti. Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga taip pat nurodo, kad politikos gairių aiškinamajame memorandume turi būti aiškiai nurodyta, jog politikos gairės neprieštarauja Vežimo reglamentui. Galiausiai Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga (NVWA) nurodo, kad nėra aišku, kas nutiks, jei NVWA išduos sveikatos sertifikatą, kai yra vėsiau nei 30 °C, o vėliau imsis prievartos veiksmų vežant Nyderlanduose, jei temperatūra viršys 30 °C.

Atsakymas

Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga (NVWA) prieš ilgai trunkantį vežimą turi įvertinti, ar pateiktas vežimo planas yra tikroviškas ir ar jis atitinka Vežimo reglamente nustatytas taisykles. Kaip minėta pirmiau, šiose politikos gairėse nustatoma, kaip nurodyta Vežimo reglamento 3 straipsnyje – gyvūnus „vežti arba perduoti vežti tik taip, kad jie nesusižalotų ir nepatirtų didelių kančių“ ir draudžiama juos vežti kitaip. Jei prieš ilgai trunkantį vežimą jau yra aišku, kad keliaujant greičiausiai bus karščiau nei 30 °C, Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga (NVWA) gali nustatyti, kad vežimo planas neatitinka Vežimo reglamento taisyklių. Pavyzdžiui, politikos gairėmis suteikiama teisinė pagalba Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaigai (NVWA) įvertinti vežimo planavimą prieš vežant tolimą atstumą. Kadangi politikos gairės yra Vežimo reglamento 3 straipsnyje nustatyto nurodymo dėl gyvūnų „vežti arba perduoti vežti tik taip, kad jie nesusižalotų ir nepatirtų didelių kančių“ ir draudimo juos vežti kitaip aiškinimas, jos neprieštarauja Vežimo reglamentui.

Vežant trumpai ir šalies viduje toks vežimo planavimas pagal Vežimo reglamentą nėra privalomas. Todėl šiuo atveju iš tiesų neįmanoma veikti iš anksto, o priverstinio vykdymo užtikrinimas priklauso nuo *in flagrante delicto* išvadų. Be to, išduotas sveikatos sertifikatas neatleidžia vežėjo nuo atsakomybės už vežamų gyvūnų gerovę. Vežėjas vis tiek turi vykdyti vežimą pagal Vežimo reglamento taisykles, leidžiančias priverstinį vykdymą, jei Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga nustato, kad vežėjas veža gyvūnus esant 30 °C temperatūrai.

Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga gali pati nustatyti, kaip ji gali įrodyti, kad politikos gairės yra pažeistos. Tokį metodą Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga gali plačiau išdėstyti darbo instrukcijoje, kaip tai buvo padaryta priėmus 2020 m. politikos gairės, kuriose nurodyta viršutinė gyvūnų vežimo riba – 35 °C.

Tai, kad Nyderlandų maisto ir vartojimo produktų saugos įstaiga praktikoje privalo priimti turimais pajėgumais pagrįstą sprendimą dėl valstybinių veterinarijos gydytojų ir kitų priežiūros institucijų paskyrimo priežiūrai, yra suprantama.

Kalbant apie kriterijus, kuriuos turi atitikti aktyvus vėsinimas, šių politikos gairių aiškinamajame memorandume paaiškinama, kad tai reiškia oro kondicionavimą, kuriuo galima pakankamai atvėsinti temperatūrą transporto priemonėje, neatsižvelgiant į lauko temperatūrą, iki gyvūnams malonios temperatūros. Savaime suprantama, kad transporto priemonės su tokiu aktyviu šaldymu vis tiek turi atitikti Vežimo reglamento nuostatas, o tai, be kita ko, reiškia, kad vežamiems gyvūnams neturi būti be reikalo sukeliama sužalojimai ar kančia.

7. Pranešimas

Bus nurodyta

Siekiant laikytis Direktyvos 2015/1535 (Pranešimo direktyva) nuostatų, apie reglamento projektą Europos Komisijai pranešta pranešimu Nr. **[bus nurodyta]**. Per vadinamąjį trijų mėnesių atidėjimo laikotarpį Europos Komisija arba kitos valstybės narės: **bus nurodyta**. Pranešimo rezultatas.

ŽEMĖS ŪKIO, ŽUVININKYSTĖS, APSIRŪPINIMO MAISTU SAUGUMO IR GAMTOS MINISTRAS